

Media ja lehdistö

Euroopan unionin yleinen tuomioistuin

LEHDISTÖTIEDOTE nro 59/20

Luxemburgissa 13.5.2020

Tuomiot asioissa T-607/17, Volotea v. komissio,
T-716/17, Germanwings v. komissio ja T-8/18, easyJet v. komissio

Unionin yleinen tuomioistuin hylkää kanteet, jotka koskevat komission päätöstä, jolla Italian useille Sardiniaan liikennöiville lentoyhtiöille myöntämä tuki on todettu lainvastaiseksi

Sardinian lentoasemien pitäjät eivät olleet tuensaajia vaan pelkkiä välittäjiä Sardinian autonomisen alueen ja lentoyhtiöiden, joiden on siis maksettava valtiontuet sille takaisin, välillä

Unionin yleinen tuomioistuin **hylkäsi** 13.5.2020 antamallaan tuomioilla easyJet v. komissio (T-8/18), Volotea v. komissio (T-607/17) ja Germanwings v. komissio (T-716/17) **easyJetin, Volotean ja Germanwingsin** (jäljempänä lentoyhtiöt) **kanteet, joissa vaadittiin kumoamaan Euroopan komission 29.7.2016 tekemä päätös, jossa todettiin, että tuki, jonka Italia oli myöntänyt useille Sardiniaan liikennöiville eurooppalaisille lentoyhtiöille, kuten kyseessä oleville kolmelle lentoyhtiölle, on osittain sisämarkkinoille soveltumaton**¹.

Kyseisen päätöksen mukaan Sardinian autonomisen alueen (jäljempänä alue) Italiassa käyttöön ottama tukijärjestelmä lentoliikenteen kehittämiseksi **ei ole valtiontukea Sardinian tärkeimpien lentoasemien (Alghero, Cagliari-Elmas ja Oblia) pitäjille vaan asianomaisille lentoyhtiöille.**

Vuonna 2010 annetulla alueellisella lailla², jonka Italia on ilmoittanut komissiolle SEUT 108 artiklan 3 kohdan mukaisesti, hyväksyttiin saaren lentoasemien rahoitus lentoliikenteen kehittämiseksi, muun muassa vähentämällä Sardiniaan suuntautuvien lentoreittien kausiluonteisuutta. Tämä alueellinen laki pantiin täytäntöön useilla alueellisen täytäntöönpanoviranomaisen antamalla toimenpiteillä (alueellinen laki ja annetut toimenpiteet jäljempänä yhdessä riidanalaiset toimenpiteet).

Riidanalaisissa toimenpiteissä vahvistettiin muun muassa kaupallisten sopimusten tekeminen lentoaseman pitäjien ja lentoyhtiöiden välillä saaren lentoyhteyksien parantamiseksi ja sen edistämiseksi matkailukohteena. Niissä määriteltiin myös edellytykset ja yksityiskohtaiset säännöt, joita sovellettiin alueen lentoaseman pitäjille maksamiin korvauksiin niistä summista, joita lentoaseman pitäjät olivat mainittujen sopimusten mukaisesti maksaneet lentoyhtiöille.

Komissio teki 29.7.2016 päätöksen, jolla riidanalaisilla toimenpiteillä käyttöön otettu tukijärjestelmä todettiin osittain sisämarkkinoille soveltumattomaksi ja määrättiin, että asianomaiset tuet on perittävä takaisin lentoyhtiöiltä, joiden katsottiin olevan tuensaajia. Nämä viimeksi mainitut vetosivat kumoamiskanteidensa tueksi useisiin kanneperusteisiin, jotka koskivat muun muassa oikeudellisia virheitä valtiontuen käsitteen, riidanalaisen tuen perustelemisen mahdollisuuden ja riidanalaisen tuen takaisin maksamista koskevan määräyksen osalta.

Siltä osin kuin aluksi on kyse tekijöistä, joista valtiontuki muodostuu, unionin yleinen tuomioistuin totesi ensimmäiseksi, että komissio oli katsonut perustellusti, **että lentoyhtiöt olivat riidanalaisen tukijärjestelmän edunsaajia, koska niille oli myönnetty etua valtion varoista alueesta johtuvilla maksuilla.**

¹ Valtiontuesta SA.33983 (2013/C) (ex 2012/NN) (ex 2011/N) – Italia – korvaukset yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvistä palveluista Sardinian lentoasemille 29.7.2016 annettu komission päätös (EU) (EUVL 2017, L 268, s. 1).

² Legge regionale n° 10/2010 – Misure per lo sviluppo del trasporto aereo (lentoliikenteen kehittämistoimia koskeva alueellinen laki nro 10/2010) (Bollettino ufficiale della Regione autonoma della Sardegna nro°12, 16.4.2010).

Tältä osin unionin yleinen tuomioistuin vahvisti ensimmäiseksi, että **lentoaseman pitäjien lentoyhtiöille niiden tekemien sopimusten mukaisesti suoritettiin maksuihin käytettiin valtion varoja**, koska kyseessä oleviin maksuihin oli käytetty alueen lentoaseman pitäjille maksamia varoja. Tätä toteamusta tukeakseen unionin yleinen tuomioistuin **arvioi menettelytapoja, jotka oli otettu käyttöön sitä varten, että alue korvasi lentoaseman pitäjien lentoyhtiöille niiden tekemien sopimusten mukaisesti suorittamat maksut**. Unionin yleinen tuomioistuin toi näin ollen esille valvontamekanismin, jossa maksettujen summien korvaamiselta – joka tapahtui porrastetusti – edellytettiin sellaisten tilinpitokertomusten ja tositteiden esittämistä, joista kävi ilmi, että sopimukset, joiden mukaisesti maksut oli suoritettu, olivat yhteensopivat alueellisen lain tavoitteiden kanssa ja että niiden täytäntöönpano oli tapahtunut asianmukaisella tavalla. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi tämän perusteella, että valtioneukia koskevaa kieltoa voitiin soveltaa lentoaseman pitäjien lentoyhtiöille riidanalaisten toimenpiteiden mukaisesti suoritettiin maksuihin.

Toiseksi unionin yleinen tuomioistuin korosti, siltä osin kuin on kyse siitä, olivatko lentoaseman pitäjien lentoyhtiöiden eduksi suorittamat maksut Sardinian alueesta johtuvia, että sen valvonnan taso, jota valtio etuuden myöntämiseen kohdistaa, on myös otettava huomioon sen määrittämiseksi, osallistuivatko viranomaiset sen toteuttamiseen, koska muussa tapauksessa myönnetyn etuuden ei voida katsoa olevan niistä johtuva. Unionin yleinen tuomioistuin tarkasteli riidanalaisen päätöksen näiden perusteiden valossa ja katsoi täten, että käsiteltävässä asiassa **se, missä määrin alue valvoi varojen myöntämistä lentoyhtiöille, osoitti, missä määrin se osallistui varojen käyttöön asettamiseen**. Riidanalaisilla toimenpiteillä oli nimittäin mahdollistettu Sardinian alueelle läheisen valvonnan kohdistaminen lentoaseman pitäjiin, jotka olivat päättäneet hakea riidanalaisen tukijärjestelmän mukaisia rahoitustoimia. Tämä valvonta ilmeni siitä, että niiden toimintasuunnitelmat oli hyväksyttävä etukäteen ja siitä, mitä edellytyksiä lentoyhtiöille maksettujen summien korvaamiselle oli asetettu. Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan se, että alue harjoitti tällaista valvontaa, osoitti, että kyseessä olevat rahoitustoimet olivat siitä johtuvia. Näin ollen unionin yleinen tuomioistuin hyväksyi komission päätöksen, jossa se oli katsonut, että **lentoaseman pitäjiä voitiin pitää välittäjinä alueen ja lentoyhtiöiden välillä**, koska ne olivat siirtäneet alueelta saadut varat näille viimeksi mainituille kokonaisuudessaan ja toimineet alueelta sen hyväksymien toimintasuunnitelmien myötä saatujen ohjeiden mukaisesti.

Kolmanneksi unionin yleinen tuomioistuin hyväksyi komission päätelmän, jonka mukaan **lentoasemat pitäjät eivät olleet riidanalaisen tukijärjestelmän edunsaajia**. Tämän seurauksena se katsoi myös, että komissio oli perustellusti jättänyt tarkastelematta lentoyhtiöiden ja lentoaseman pitäjien tekemät liiketoimet yksityinen markkinataloustoimija –periaatteen kannalta. Nämä lentoaseman pitäjät, jotka eivät olleet Sardinian alueen omistuksessa, olivat nimittäin vain lähinnä panneet täytäntöön riidanalaisen tukijärjestelmän, jonka alue oli ottanut käyttöön. Tämän arviointiperusteen soveltamisesta alueen tekemiin päätöksiin unionin yleinen tuomioistuin katsoi sitä vastoin, että alue ei ollut toiminut sijoittajan tavoin, koska se oli ottanut kyseessä olevan tukijärjestelmän käyttöön vain saaren taloudellisen kehityksen tarkoituksessa. Siltä osin kuin alue toimi lentoliikenteen lisäämiseen tähtäävien palveluiden ja markkinointipalveluiden hankkijan asemassa, unionin yleinen tuomioistuin korosti, että valtioneukia merkitsevän edun olemassaoloa ei voida sulkea pois sillä perusteella, että suoritukset olivat vastavuoroisia, vaan sillä perusteella, että kyseessä olevat palvelut hankittiin julkisia hankintoja koskevien unionin oikeuden sääntöjen mukaisesti tai ainakin järjestämällä avoin menettely, jolla voidaan taata palvelujen tarjoajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteen noudattaminen ja palvelujen hankkiminen markkinahintaan. Käsiteltävässä asiassa unionin yleinen tuomioistuin ei katsonut, että kiinnostuksenilmaisupyynnöt, jotka oli julkaistu ennen **sopimusten tekemistä lentoyhtiöiden kanssa, vastasivat tarjouspyyntömenettelyitä, koska valintaa ei tehty** pyyntöihin vastanneista lentoyhtiöistä **täsmällisten perusteiden avulla**.

Neljänneksi unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että komissio saattoi perustellusti katsoa, että riidanalaiset toimenpiteet muodostivat ”tukiohjelman”; näin ollen se voi tutkia ainoastaan, myös sille aiheutuvaa hallinnollista rasitetta vähentääkseen, näiden toimenpiteiden yleiset ominaispiirteet ilman, että se oli tarkasteltava jokaista kyseisen järjestelmän mukaisesti suoritettua maksua erikseen. Tältä osin se, että laissa nro 10/2010 ei muodollisesti yksilöity lentoyhtiöitä riidanalaisen

tuen lopulliseksi ja todelliseksi edunsaajiksi – laissa nro 10/2010 päinvastoin nimettiin lentoaseman pitäjät edunsaajiksi – ei ollut esteenä järjestelmän luokittelemiseksi ”tukiohjelmaksi”, koska komissio saattoi perustella päätelmänsä kaikilla käyttöön otetun järjestelmän osatekijöillä.

Toiseksi unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi lentoyhtiöiden väitteet siitä, ettei kilpailua ollut vääristetty ja ettei jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ollut aiheutunut vaikutuksia. Asiassa T-716/17 se muun muassa sulki pois mahdollisuuden, että lentoyhtiö voi tältä osin tehokkaasti vedota Cagliari-Elmasin lentoaseman pitäjältä saamansa maksun alhaiseen määrään. Väite, jonka mukaan tuen olemassaoloa olisi pitänyt tarkastella lentoaseman pitäjän tasolla, oli nimittäin jo hylätty perusteettomana. Unionin yleinen tuomioistuin myös vastasi väitteeseen, jonka mukaan komission olisi pitänyt tarkastella, oliko riidanalainen maksu vähämerkityksinen tuki, ja se muistutti, että komissio voi tukijärjestelmää tarkastellessaan rajoittua tarkastelemaan kyseessä olevan järjestelmän ominaispiirteitä ilman, että sillä on velvollisuutta arvioida myönnettyä tukea jokaisessa yksittäistapauksessa tällaisen järjestelmän perusteella, joten **kansallisille viranomaisille kuuluu jokaisen yrityksen, jota takaisinmaksutoimenpide koskee, yksilöllisen tilanteen tarkistaminen**. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi tästä, että **komission tehtävänä ei ollut arvioida, oliko riidanalainen maksu mahdollisesti vähämerkityksinen tuki**. Asiassa T-607/17 unionin yleinen tuomioistuin lisäksi hyväksyi komission valinnan olla soveltamatta riidanalaisessa päätöksessä asetusta N:o 360/2012³. Lentoyhtiö ei ollut tässä asiassa osoittanut selvästi määritettyjä julkisen palvelun velvoitteita jokaisen sellaisen lentoreitin osalta, jota varten se oli saanut rahoitusta riidanalaisten toimenpiteiden mukaisesti.

Lopuksi unionin yleinen tuomioistuin katsoi asioissa T-8/18 ja T-607/17, että komissio ei ollut loukannut perusteltua luottamusta määrätessään, että määrät, jotka lentoyhtiöt olivat saaneet lentoaseman pitäjien kanssa riidanalaisten toimenpiteiden nojalla tehtyjen sopimusten mukaisesti, on perittävä takaisin. Se katsoi tästä, että **lentoyhtiöt eivät voineet perustellusti luottaa tuen lainmukaisuuteen**, koska se oli lainvastainen sen vuoksi, että sen täytäntöönpano oli aloitettu odottamatta, että komissio lausuu toimenpiteistä, jotka sille oli ilmoitettu. Lentoyhtiöt eivät myöskään voineet perustellusti luottaa niiden ja lentoaseman pitäjien välisten sopimussuhteiden kaupalliseen luonteeseen, koska ne eivät voineet olla olematta tietoisia rahoitusmekanismeista, joista oli säädetty alueellisella lailla, joka oli julkaistu virallisesti kansallisella tasolla ja näin ollen siitä, että asianomaiset varat olivat peräisin valtiolta.

HUOMAUTUS: Unionin yleisen tuomioistuimen ratkaisusta voidaan oikeuskysymysten osalta valittaa unionin tuomioistuimeen kahden kuukauden ja kymmenen päivän määräajassa ratkaisun tiedoksiantamisesta.

HUOMAUTUS: Kumoamiskanteella pyritään tiettyjen sellaisten unionin toimielinten toimien kumoamiseen, jotka ovat unionin oikeuden vastaisia. Jäsenvaltiot, unionin toimielimet ja yksityiset tahot voivat tiettyillä edellytyksillä nostaa kumoamiskanteen unionin tuomioistuimessa tai unionin yleisessä tuomioistuimessa. Jos kante on perusteltu, toimi kumotaan. Kyseessä olevan toimielimen on täytettävä asianomaisen toimen kumoamisesta mahdollisesti syntynyt oikeudellinen tyhjiö.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido unionin yleistä tuomioistuinta.

Tuomioiden tekstit ([T-607/17](#), [T-716/17](#) et [T-8/18](#)) julkaistaan Curia-sivustolla tuomion julistamispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

³ Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille myönnettävään vähämerkityksiseen tukeen 25.4.2012 annettu komission asetusta (EU) N:o 360/2012 (EUVL 2012, L 114, s. 8).